

Technická univerzita v Liberci
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Penitenciární péče

I n s t i t u t v y k á z á n í

I n s t i t u t i o n o f e x p u l s i o n

Bakalářská práce: 12-FP-KSS-4015

Autor:

Michal Jon, DiS.

Podpis:

.....

Vedoucí práce: Mgr. Květuše Sluková, Ph.D.

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
55	10	1	-	29	1

V Liberci dne: 27. 6. 2013

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Michal Jon, DiS.
Osobní číslo: P10000699
Studijní program: B7508 Sociální práce
Studijní obor: Penitenciární péče
Název tématu: Institut vykázání
Zadávající katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl bakalářské práce: Popsat problematiku domácího násilí a popsát postup Policie České republiky v případech vykázání dle současné právní úpravy.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace závěrů.

Metody: Analýza dokumentace. Analýza statistických dat.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

CONWAY, Helen L, 2007. Domácí násilí. 1. vyd. Praha: Albatros. 158 s. ISBN 978-80-00-01550-7.

BUSKOTTE, Andrea, 2008. Z pekla ven. 1. vyd. Brno: Computer press. 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.

VELIKOVSKÁ, Kamila, 2006. Svobodná, i když za mřížemi. 1. vyd. Brno: Jota, 279 s. ISBN 80-7217-425-8.

VANÍČKOVÁ, Eva, 2009. Interpersonální násilí na dětech. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR. 37 s.

ŠEVČÍK, Drahomír - ŠPATENKOVÁ, Naděžda, 2011. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. 1. vyd. Praha: Portál. 186 s. ISBN 978-80-7367-690-2.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ, 2007. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. 1. vyd. Praha: Grada. 191 s. ISBN 978-802-4720-142.

ČESKO. Zákon č. 135 ze dne 14. března 2006, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In: Sbírka zákonů. Ročník 2006, částka 46.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Květuše Sluková, Ph.D.

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: 1. dubna 2012

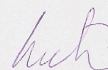
Termín odevzdání bakalářské práce: 26. dubna 2013

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.

děkan

L.S.

doc. PaedDr. PhDr. Ilona Pešatová, Ph.D.

vedoucí katedry

V Liberci dne 23. dubna 2012

Čestné prohlášení

Název práce: Institut vykazání

Jméno a příjmení autora: Michal Jon, DiS.

Osobní číslo: P10000699

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl jsem všem systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 27. 6. 2013

Michal Jon, DiS.

Poděkování

Tímto chci poděkovat paní Mgr. Květuši Slukové, Ph.D., vedoucí bakalářské práce, za cenné rady, odborné vedení a trpělivost při tvorbě této práce. Dále bych chtěl poděkovat všem svým známým, kteří mne podporovali po dobu celého studia. Zejména svému přímému nadřízenému ppor. Jiřímu Stejskalovi, který mi umožnil zdárně absolvovat velkou část studia na Technické univerzitě v Liberci. V neposlední řadě patří velké poděkování i nrap. Jaroslavu Bobrovi, který mi pomohl obstarat cenná data pro praktickou část.

V Liberci dne: 27. 6. 2013

.....

Název bakalářské práce: Institut vykazání

Jméno a příjmení autora: Michal Jon, DiS.

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2012/2013

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Květuše Sluková, Ph.D.

Anotace: Bakalářská práce „Institut vykazání“ pojednává o vykazání osoby prováděné Policií České republiky, jakožto o prostředku ochrany ohrožených osob před domácím násilím. Práce obsahuje základní definice domácího násilí a dále se zaměřuje na postup policistů při oznámení případů majících znaky domácího násilí. V empirické části práce jsou analyticky zpracované statistiky vykazání v období let 2009 – 2012 v Ústeckém kraji. V závěru práce jsou nastíněna možná opatření, která by mohla vést ke snížení výskytu tohoto jevu.

Klíčová slova:

Institut vykazání, domácí násilí, agresor, ohrožená osoba, postup při vykazání;

Title of the bachelor thesis: Institution of expulsion

Author: Michal Jon, DiS.

Academic year of the bachelor thesis submission: 2012/2013

Supervisor: Mgr. Květuše Sluková, Ph.D.

Summary: Bachelor's thesis "Institution of expulsion" deals with expulsion a person by the Police of the Czech Republic as a way to protect endangered persons from domestic violence. This thesis contains basic definitions of domestic violence and focuses on actions taken by the police in cases classified as domestic violence. The empirical part contains analytical statistics of expulsions in years 2009 – 2012 in the Ústí region. At the end of the thesis possible precautions that could lead to the reduction of domestic violence are mentioned.

Key words:

Institution of expulsion, domestic violence, aggressor, endangered person, process of expulsion;

Obsah

Seznam grafů.....	8
Úvod.....	10
Teoretická část.....	11
1 Domácí násilí.....	11
1.1 Znaký.....	12
1.2 Formy.....	13
1.3 Násilná osoba.....	16
1.4 Ohrožená osoba.....	18
2 Institut vykázání.....	19
2.1 Legislativní rámec domácího násilí v ČR.....	19
2.2 Úloha policie v případech vykázání.....	20
2.3 Postup policie při příjmu oznámení.....	21
2.4 Postup při vyhodnocování hrozby domácího násilí nebo zvlášť závažného útoku proti ohrožené osobě.....	22
2.5 Postup při vykázání.....	23
2.5.1 Práva a povinnosti vykázané osoby.....	25
2.5.2 Práva a povinnosti ohrožené osoby.....	26
2.5.3 Vykázání ve zvláštních případech.....	27
2.6 Činnost policisty po vykázání.....	28
2.7 Kontrola dodržování povinností vyplývajících z vykázání.....	29
Empirická část.....	31
3 Metodologie výzkumu.....	31
3.1 Formulace hypotéz.....	32
3.2 Struktura výzkumného vzorku.....	32
3.3 Počet vykázání v letech 2009 – 2012.....	34
3.4 Počet opakovaných vykázání ve sledovaném období.....	40
3.5 Vykázání se zbraní.....	42
3.6 Děti v domácnostech s domácím násilím.....	43
3.7 Vyhodnocení hypotéz.....	45
3.8 Shrnutí.....	46
4 Navrhovaná opatření.....	47
Závěr.....	50
Seznam zdrojů.....	52

Seznam grafů

Graf 1: Počet obyvatel Ústeckého kraje v letech 2009 - 2012 (Zdroj ČSU).....	33
Graf 2: Počet případů vykazání v jednotlivých okresech za rok 2009.....	34
Graf 3: Počet případů vykazání v jednotlivých okresech za rok 2010.....	35
Graf 4: Počet případů vykazání v jednotlivých okresech za rok 2011.....	35
Graf 5: Počet případů vykazání v jednotlivých okresech za rok 2012.....	36
Graf 6: Počet případů vykazání v jednotlivých okresech za sledované období.....	36
Graf 7: Opakované vykazání v okresech za období let 2009 - 2012.....	40
Graf 8: Užití zbraně při útoku vedoucím k vykazání v období 2009 - 2012.....	42
Graf 9: Děti v domácnostech s domácím násilím za období 2009 - 2012.....	43
Graf 10: Procentuální přítomnost nezletilých dětí v celkovém počtu vykazání....	43

Úvod

Téma své bakalářské práce jsem zvolil Institut vykazání. Pracuji jako policista a již několikrát jsem se setkal s případem, který jevil znaky domácího násilí. Také jsem občas nabýval dojmu, že postup kompetentních kolegů nebyl dle mého názoru adekvátní. Pracuji v Ústeckém kraji, proto jsem zaměřil empirickou část práce právě na tento region.

Cílem teoretické části by mělo být definování základních pojmů, které s domácím násilím přímo souvisí. Dále bych se chtěl zaměřit na pravomoc Policie České republiky v případech domácího násilí a s tím souvisejícím vykazáním, jako prostředkem ochrany ohrožených osob. Popsat postup policie při vykazování násilných osob, kontrolu dodržování vykazání a práva a povinnosti jednotlivých účastníků.

V druhé části práce se pokusím na základě analýzy dokumentace statistických údajů o vykazání vedených na Krajském ředitelství Policie České republiky zjistit, v kolika případech bylo přistoupeno k vykazání, jak často došlo k vykazání opakovaně a v neposlední řadě, zda a v jakém množství jsou domácím násilí vystavovány nezletilé osoby, ať už jako přímé či nepřímé oběti. Sledovaným obdobím bude rozmezí let 2009 – 2012. V lednu roku 2009 vstoupil v účinnost nový zákon o Policii České republiky, který svým způsobem umožnil efektivnější práci policistům, neboť jim „dal do ruky“ nástroj, kterým mohou účinněji chránit životy a zdraví občanů České republiky.

Teoretická část

1 Domácí násilí

Domácí násilí je fenomén, který není lehké charakterizovat. Mnoho autorů popisuje domácí násilí jako násilí v rodině. Rodina je však specificky definovanou skupinou osob, které mají mezi sebou specifické vztahy. Proto by bylo zavádějící tvrdit, že se domácí násilí vyskytuje a zároveň postihuje jenom rodinné příslušníky. Domácí násilí může přesahovat příbuzenské vztahy a může se vyskytovat mezi osobami, které nemusí být navzájem příbuzné (Ševčík a kol., 2011). Aby bylo možno hovořit o domácím násilí je třeba splnit následující podmínky:

- opakovanost a dlouhodobost,
- stupňování násilí,
- jasné rozdělení rolí,
- neveřejnost;

Definice domácího násilí je více, proto zde uvedeme některé. Vitoušová (in Čírtková a kol., 2007, s. 108) charakterizuje domácí násilí jako „*fyzické, psychické anebo sexuální týrání mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti.*“ Hartl a Hartlová (2010, s. 333) uvádí, že domácím násilím je „*násilí nebo fyzické zneužívání, týrání zaměřené proti životnímu partnerovi nebo jinému členu domácnosti.*“ Jak uvádí Ševčík a kol. (2011), nejvíce případů domácího násilí se vyskytuje mezi partnery, a proto je někdy tento jev popisován jako *partnerské násilí*. Užší pojetí tohoto fenoménu není přesné, neboť oběťmi se mohou stát i jiní členové domácnosti, a to například děti, které jsou svědky útoků agresora. Vzhledem k nutnosti obsáhnout pojem v jeho celé šíři, přiklání se Ševčík a kol. (2011, s. 25) k následující definici domácího násilí. „*Domácí násilí představuje násilí, jež se děje mezi osobami sdílejícími společnou domácnost, a to bez ohledu na to, zda jsou či nejsou spojeni příbuzenskými vztahy (sňatkem a/nebo pokrevními vazbami).*“ Poslední definicí, kterou je třeba zmínit, je definice pocházející z důvodové zprávy k zákonu č. 135/2006 Sb., kde je uvedeno, že „*Domácí násilí*

je označení pro násilné jednání, kterým dochází k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, a to v bytě nebo domě společně obývaném násilnou osobou i osobou, proti níž takový útok směřuje. Domácím násilím se rozumí opakované násilné jednání nebo opakované vyhrožování násilným jednáním, v důsledku kterého dochází nebo hrozí, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti mezi osobami, které jsou či byli spolu v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a žijí ve společně obývaném bytě nebo domě. V rámci domácího násilí lze jednoznačně identifikovat osobu násilnou i osobu ohroženou, proti níž takové útoky nebo výhrůžky útokem směřují.“

1.1 Znaky

Domácí násilí, jak již bylo uvedeno výše, musí naplňovat určité znaky, které jsou klíčové i pro další postup zainteresovaných orgánů, jako například soudů, policie, intervenčních center aj. Ševčík a kol. (2011) uvádí, že pro domácí násilí je nutné, aby byly naplněny všechny jeho znaky. V případě, že naplněny nejsou, může se jednat o jiný problém v rodině, avšak je pravděpodobné, že s odstupem času se může chybějící znak vyskytnout a tím *odstartovat* proces domácího násilí. Povinnými znaky jsou:

- **Opakovanost a dlouhodobost** - jednání pachatele není nahodilé, ale jedná se o soustavné opakující se jednání, které lze rozdělit do dvou fází, fáze „násilná“ a fáze „klidová“. Tyto fáze se střídají s tím, že četnost „klidových“ fází ustupuje do pozadí na úkor fází „násilných“ (Boukalová a kol., 2006).
- **Vzrůstající intenzita (eskalace)** – jednotlivé útoky stupňují svou intenzitu v průběhu času. „Říká se, že nejdříve jde o lidskou důstojnost, pak o zdraví a nakonec o život“ (Boukalová a kol., 2006, s. 156). Pokud tedy rozdělíme jednotlivá stádia intenzity domácího násilí do stupňů, lze první stupeň charakterizovat snahou násilné osoby o snížení sebedůvěry a izolaci oběti. V druhém stupni se již jedná o fyzické násilí, kterým si násilník vymáhá například plnění svých požadavků a cílů. Včasná intervence v prvním stádiu bývá účinným způsobem, jak předejít fyzickému napadání oběti (Vitoušová in Čírtková a kol., 2007).

- **Jasně rozdělení rolí** – rozdělení rolí je pro domácí násilí klíčové. V případech domácího násilí lze hovořit o násilné osobě a oběti. Negativním vymezením demonstruje Vitoušová (in Černíková a kol., 2007, s. 109) rozdíl mezi rodinnými incidenty a domácím násilím následovně „*Domácím násilím nejsou spor ani hádka, rvačka nebo tzv. italská domácnost. Domácím násilím není to, co známe z filmu Válka Roseových.*“ Toto negativní vymezení poukazuje na nejasné role aktérů, kdy se mnohdy může jejich postavení změnit v průběhu incidentu.
- **Neveřejnost** – Posledním znakem je neveřejnost násilí. K jednání dochází skrytě, nejčastěji ve společné domácnosti. Snahou násilné osoby je utajit jednání před *společenskou kontrolou*, a tak předcházet důkazům a svědkům. Dalšími místy, kde může docházet k incidentům, jsou například *rekreační chata, vozidlo, hotel apod.* (Vitoušová in Čírtková a kol., 2007, s. 109).

1.2 Formy

Existuje více forem domácího násilí. Primárně lze domácí násilí rozdělit do dvou kategorií, a to fyzické a psychické. Společným cílem je získání moci a udržení kontroly násilné osoby nad týranou. Způsobů, jak takové kontroly dosáhnout, je mnoho a mnohdy se tyto formy prolínají. Typologie domácího násilí není v odborné literatuře jednotná. S odstupem času došlo k definici určitých typologií avšak každý autor ji formuluje svým způsobem (Ševčík a kol. 2011).

Agresivní chování je prezentováno v tzv. Duluthském modelu (obr. 1), který je používán mnoha organizacemi, jenž se zabývají domácím násilím. Tento model prezentuje „*jak citové týrání posiluje a podporuje fyzické a sexuální násilí. Středem kruhu je moc a ovládání, což je cílem a výsledkem násilí a týrání*“ (Conwayová 2007, s. 15).

Duluthský model je projekt, který vznikl v roce 1980 v Minesotě v USA. Jeho cílem bylo přimět pachatele domácího násilí k odpovědnosti za své činy a ochránit jejich oběti. Tento projekt se stále vyvíjí, aby poskytl organizacím, které se domácím násilím zabývají, návody, postupy a strategie boje proti tomuto násilí. Kruh kontroly a moci (obr. 1) byl vytvořen na základě zkušeností žen, které byly oběťmi domácího násilí. Kruh byl přeložen do více než 40 jazyků celého

MOC A OVLÁDÁNÍ

POUŽÍVÁNÍ EKONOMICKÉHO TYRÁNÍ:
Agresor nedovolí, aby si žena našla práci nebo v ní zůstala; nutí ji k tomu, aby ho o peníze musela žádat; dává jí kapesné; zabavuje jaký je příjem rodiny nebo jí k němu nedovolí přístup.

POUŽÍVÁNÍ NÁTLAKU A VÝHRŮŽEK
Agresor vyhrožuje a/nebo plní výhrůžky, že ženě něco provede; vyhrožuje, že ji opustí, že spáchá sebevraždu, že ji udá na sociálce; že ji stáhla nutí, aby stáhla obvinění; принutí ji k nelegálním činnostem.

POUŽÍVÁNÍ ZASTRAŠOVÁNÍ:
Agresor ženu zastrahuje pohledy, činy, gesty; roztýrá domácí majetek; předvádí zbraně.

POUŽÍVÁNÍ CITOVÉHO TYRÁNÍ:
Agresor ženu shazuje, dosáhne toho, aby si myslela, že je špatná; nadává jí; došlápe toho, že si žena myslí, že je bláznivá; zkouší na ni různé triky; poníží ji; dosáhne toho, aby se cítila provinile.

IZOLACE:
Agresor má moc nad tím, co žena dělá, s kým se setkává a mluví, kam chodí; omezuje její pochůzky a zajiňuje jí samotnou; své konání ospravedlňuje žálostí.

ZLEHCOVÁNÍ, POPÍRÁNÍ A OBVINOVÁNÍ:
Agresor týráni zlehčuje, nebere zodpovědnost za to, co žena chová; říká, že most za agresivní přesto; že k němu nedošlo; chováním vážně; říká, že znepokojení ženy jeho dětmi zlehčuje, nebere zodpovědnost za to, co žena chová; říká, že ze dětí odvezl pryč.

VYUŽÍVÁNÍ DĚTÍ:
Agresor ženu nutí, aby se kvůli dětem cítila provinile; posílá ji po dětech zprávy; využívá ji obtěžovat; hrozí jí, že děti odvezl pryč.

UPLATŇOVÁNÍ MUŽSKÝCH PRIVILEGIÍ:
Agresor s ženou zachází jako s prostitutkou; chová se jako "pan domluva"; je tím, kdo definuje mužské role; rozhodnutí; chová se jako se silou; "je tím, kdo rozhodne".

POUŽÍVÁNÍ MUŽSKÝCH PRIVILEGIÍ:
Agresor s ženou zachází jako s prostitutkou; chová se jako "pan domluva"; je tím, kdo definuje mužské role; rozhodnutí; chová se jako se silou; "je tím, kdo rozhodne".

Psychické násilí – Tento druh násilí je nejzávažnější

Psychické násilí - Psychické násilí je dalším způsobem, jak získat nebo upevnit svou moc nad druhým. Tato forma násilí může být uplatňována násilnou osobou samostatně, či ve spojení s dalšími formami domácího násilí, ať už fyzickým či sexuálním. Hlavním problémem této formy může být její latentnost

pro okolí. Oproti násilí fyzickému postihuje toto jednání především psychiku oběti. Navenek se proto může zdát, že vztah mezi násilníkem a obětí je idylický, kdy násilná osoba představuje například pečujícího manžela, který vozí děti do školky, vyzvedává manželku nebo přítelkyni ze zaměstnání a navenek představuje oporu pro druhého. Jeho cílem může být však naprostá kontrola oběti a to tím, že se snaží být stále v její přítomnosti, kontrolovat s kým se baví, kam chodí a co dělá (Buskotte 2008). Psychické násilí může být dále realizováno skrze citové vydírání. Tento způsob není dobré brát na lehkou váhu, neboť jeho dlouhodobost způsobuje hluboké a skryté rány v psychice oběti, což může ztěžovat její plnohodnotný život, ba dokonce změnit osobnost týrané osoby (Conwayová 2007). Ševčík a kol. (2011) uvádí ve své publikaci, že psychické násilí může nabývat dvou podob. Jde o verbální a neverbální projevy, které jsou charakterizovány následujícím způsobem:

- **neverbální** – neverbální podoba je realizována skrze ničení věcí,
- **verbální** – do verbální podoby lze zahrnout „*slovní napadání, ponižování, urážení, obviňování, očerňování, zakazování, zastrasování, hrubé chování, hanlivé oslovování, vyhrožování (odebráním dětí, týráním či zabitím domácího mazlíčka, vyhozením z bytu apod.), citové vydírání, soustavnou kontrolou*“ (Ševčík a kol. 2011, s. 49).

Sexuální násilí – V případech sexuálního násilí je snahou násilné osoby (zpravidla muže) uspokojení prostřednictvím pohlavního styku. Pohlavní styk pak bývá u oběti proti její vůli. Stává se praktikou, která slouží k jejímu ponížení. Ve výčtu praktik lze jmenovat anální styk proti vůli ženy, nucení ke sledování pornografie, používání různých pomůcek apod. Vzhledem k tomu, že oběť bývá s násilnou osobou v užším vztahu, není pak lehké rozpoznat, zda byl sexuální styk formou domácího násilí. Tento fakt posiluje i skutečnost, že oběti často o této formě násilí nerady hovoří, neboť se mohou cítit poníženě (Buskotte 2008).

Ševčík a kol. (2011) předpokládají, že se situace v ČR může blížit k závěrům statistických výzkumů z USA, kdy bylo zjištěno, že třetina až polovina týraných žen byla ve vztahu alespoň jednou znásilněna. K problematice sexuálního násilí

páchaného na mužích autoři uvádí, že je obtížné tento jev empiricky zkoumat. Tím však není vyloučeno, že je tato forma násilí na mužích páchána.

Ekonomické násilí - Autoři odborných publikací se v zásadě shodují na názoru, že ekonomické násilí představuje další způsob násilného jednání, jak získat nad svojí obětí nadvládu a moc. Ekonomického násilí se násilná osoba dopouští tím, že odepírá oběti finanční prostředky. Její výdělečná činnost je bezvýznamná, neboť násilná osoba disponuje veškerými jejími prostředky. Conwayová (2007) uvádí, že ekonomické násilí může vyústit v sociální izolaci, neboť bez financí nemůže oběť dojíždět do zaměstnání, navštěvovat kulturní akce či se dostat k odborné pomoci. Ševčík a kol. (2011) popisuje způsoby jakými je násilí praktikováno. Jedním ze způsobů je například zabavení automobilu násilnou osobou pro vlastní potřebu.

Sociální násilí – Sociální násilí představuje způsob, jak znemožnit oběti styk s vnějším světem. Může se jednat o zákazy vycházení, styk s ostatními příbuznými či přáteli oběti, kontrolu nad korespondencí, odposlouchávání telefonátů aj. Násilné osoby tímto způsobem upevňují svojí moc a izolují oběť. Ta může být pak okolím vnímána jako nespolečenská, sobecká, povýšená. Přerušení sociálních vazeb má za následek naprostou oddanost oběti násilné osobě. Pokud se oběť zmůže na sebemenší vzdor, absence sociálních vazeb jí znemožní únik od násilníka, neboť není nikdo, kdo by ji mohl vyslechnout, potažmo nabídnout pomoc. Pro násilnou osobu je sociální násilí způsob, jakým může získat pocit jistoty o věrnosti partnera, neboť pokud partner neopouští obydlí, nemá čas ani prostor s někým navázat kontakt (Conwayová 2007; Ševčík a kol. 2011).

1.3 Násilná osoba

Role násilné osoby v domácím násilí je přisuzována jedincům, kteří se svým jednáním snaží získat moc a kontrolu. Příčin, které toto jednání vyvolávají, může být mnoho. Různé teorie násilných osob zakládají na různých příčinách a podnětech. Ševčík a kol. (2011) vymezuje následující příčiny, které mohou vést násilné osoby k páchání domácího násilí:

- **stres a spolupůsobení několika stresujících okolností** – působení stresu na jedince může vést k agresi nebo násilnému chování, jako reakci na tyto

podněty. Za stresory lze považovat například „*vážné finanční problémy, sexuální problémy, rozvod nebo rozchod, úmrtí blízké osoby, partnerské neshody, problémy s dětmi*“ (Ševčík a kol. 2011, s. 61),

- **frustrace** – projev agresivního jednání u frustrovaného jedince bývá cílen na slabší oběť, která mnohdy nebývá příčinou frustrace. To, do jaké míry je jedinec odolný vůči frustraci nazýváme *frustrační tolerance*,
- **ohrožení** – jedinec, který se cítí ohrožen fyzicky nebo psychicky, může k obraně své osoby zvolit agresi nebo násilí, jako prostředek ochrany před touto hrozbou. U násilných osob bývá tento pocit subjektivní a zpravidla nemá zjevnou příčinu,
- **boj o moc** – v partnerských vztazích dochází k násilí ve snaze získat nadvládu a moc. Pokud není vztah dvou partnerů rovnocenný, kdy jeden vystupuje v dominantní a druhý v submisivní roli, pak se může stát, že dominantní partner přistupuje k násilí jako prostředku udržení nadvlády. Tímto prostředkem může být například znásilnění partnera, které představuje demonstraci moci,
- **vzory a modely chování** – naučené násilné vzory chování v dětství, mohou být důsledkem vývoje člověka, projevující se v dospělosti. Pokud dítě vyrůstalo v prostředí, kde bylo násilí běžné, nebo představovalo prostředek k dosažení cíle, pak je možné, že násilná osoba může tento vzorec chování uplatňovat i v partnerském vztahu,
- **alkohol a drogy** – alkohol a drogy se mohou vyskytovat ve vztahu k domácímu násilí ve dvou rovinách. V rovině první jsou prostředkem k odbourání zábran a k násilnému jednání. V rovině druhé představují způsob, jak se zbavit odpovědnosti za své činy s odkazem právě na akutní intoxikaci alkoholem nebo jinou drogou. Společnost má poté tendenci přisuzovat důsledky jednání násilníka k účinkům těchto látek;

Spouštěčem aktuálního násilí bývá subjektivní dojem násilné osoby. Násilí se stupňuje v případech, kdy má násilná osoba dojem, že ztrácí nadvládu nad ohroženou osobou a má potřebu ji získat zpět. Tolerance násilné osoby k jednání nebo chování osoby ohrožené bývá často v případech domácího násilí nízká. Agresor bývá o oprávněnosti svého jednání přesvědčen. Pro osoby

ohrožené je složité rozpoznat, že jsou oběťmi, neboť násilná osoba často mění nálady bez zjevné příčiny. Tento způsob chování je označován jako *fenomén Jekylla a Hyda* (Vágnerová, 2008, s. 638).

1.4 Ohrožená osoba

Ohroženými osobami se mohou stát jak ženy, tak muži. Současná odborná literatura se zpravidla primárně zaměřuje na ženy, jako oběti domácího násilí, s menšími či většími zmínkami o mužích jako obětech. Na základě charakteristiky forem domácího násilí v předchozí kapitole, lze vyvodit závěr, že určité formy jsou více či méně charakteristické pro jednotlivá pohlaví. Nelze vyloučit, že se muž stane obětí fyzického násilí ze strany ženy, avšak mužská tělesná konstituce a větší fyzická síla je předpokladem k tomu, že násilnou osobou v případech fyzického násilí bude muž. U psychického a ekonomického násilí může být role násilné a ohrožené osoby zcela jiná.

Ohrožená osoba si v případech domácího násilí často neuvědomuje, že se stala postupem času obětí. Jak již bylo zmíněno v předchozím textu, cílem násilné osoby je snaha o nadvládu a moc nad obětí domácího násilí.

U oběti se mohou vyskytovat pocity viny, studu, nepochopení nebo bezmoci. Neinformovanost a absence vnějšího náhledu na danou situaci ji může utvrzovat v názoru, že příčinou násilí je právě ona z důvodu, který jí násilná osoba klade za vinu. Některé oběti si jako příčinu mohou vykládat nadměrnou konzumaci alkoholu násilnou osobou, který považují za „spouštěč“ násilného jednání (Conwayová 2007).

Dopady domácího násilí na ohroženou osobu jsou negativní. U oběti může dojít ke změně emočního prožívání, které se projevuje například omezením schopnosti prožívat radost. Další změnou může být způsob uvažování a hodnocení situace, kdy ohrožená osoba ztrácí schopnost rozpoznat, co je či už není normální, nebo přisuzuje určité jednání pachatele něčemu nebo někomu jinému. Dalším z možných dopadů na oběť může být fixace negativního sebehodnocení, ztráta schopnosti spontánního chování nebo chování označované jako Stockholmský syndrom, u kterého je charakteristické ztotožnění oběti s jednáním pachatele (Vágnerová 2008).

2 Institut vykázání

Institut vykázání lze v užším pojetí vnímat jako opatření policie, které slouží k ochraně ohrožené osoby před násilnou osobou v případech domácího násilí. Současná legislativa upravující policejní vykázání je zakotvena v zákoně 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Právní náležitosti související s vykázáním jsou popsány v hlavě VII. tohoto zákona konkrétně v §44 – 47.

V širším pojetí vykázání lze hovořit o souboru opatření, která přímo souvisí s ochranou ohrožených osob před domácím násilím. Samotné vykázání je doprovázeno následnými opatřeními ze strany dalších institucí, jakými mohou být intervenční centra, občanské soudy aj.

2.1 Legislativní rámec domácího násilí v ČR

Legislativa v oblasti domácího násilí se vyvíjí v čase. Současný stav, který bychom zde chtěli vymezit, vychází z historických nedostatků v oblasti práva a zkušeností jiných zemí s touto problematikou. Legislativa, která se týká domácího násilí a ochrany ohrožených osob, je obsažena v platném znění zákona o Policii ČR (273/2008 Sb.), Trestního zákoníku (40/2009), Občanského soudního řádu (99/1963 Sb.), zákona o Sociálních službách (108/2006 Sb.) a zákona o sociálně-právní ochraně dětí (359/1999 Sb.)

Za milník v legislativě týkající se domácího násilí lze považovat rok 2007, kdy nabyl účinnosti zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblastech domácího násilí (Conwayová 2007).

Výše vyjmenované zákony se domácího násilí a vykázání přímo týkají. Nyní si představíme jednotlivá opatření, která jsou v nich obsažena a definujeme, jaký význam hrají při domácím násilí potažmo vykázání:

- **zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR** – tento zákon slouží jako legislativní nástroj v oblasti předběžného vykázání osoby na základě podezření na probíhající domácí násilí. Nabyl účinnosti dne 1.1.2009 a je nástupcem předchozího zákona č. 283/1991 Sb., který byl novelizován zákonem 135/2006 Sb. V §44-47 jsou vymezeny pravomoci policisty a dále náležitosti vykázání osoby. V případech vykázání se tento zákon aplikuje

jako předběžné opatření na ochranu zdraví, svobody nebo lidské důstojnosti,

- **zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád** – novelizací občanského soudního řádu zákonem č. 135/2006 v roce 2007 nabyl tento zákon většího významu, neboť bylo občanskému soudu nově umožněno uložit předběžné opatření, a tím prodloužit dobu vykazání, které provedla Policie ČR, o nejméně jeden měsíc,
- **zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník** – nový Trestní zákoník účinný od 1.1.2010 definuje v §199 trestný čin *Týrání osoby ve společném obydlí*, který postihuje pachatele domácího násilí z pohledu trestního práva. Dále §354 *Nebezpečné pronásledování* (Stalking) a §337 *Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání*. Trestní zákoník je novelou trestního zákona č. 140/1961 Sb., který byl zákonem č. 135/2006 Sb. novelizován ve smyslu ustanovení §171 odst. 1 písmena e), kdy byl přidán dodatek týkající se maření výkonu vykázání,
- **zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách** – na základě tohoto zákona jsou zřízena intervenční centra. V §60a jsou definovány formy pomoci v případech vykázání,
- **zákon 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí** – Upravuje v §6 okruh dětí, na které se zákon zaměřuje, kdy jsou zde zahrnuty děti ohrožené přímým násilím, nebo násilím mezi osobami v domácnosti;

(vycházíme z aktuálního znění všech výše jmenovaných zákonů)

2.2 Úloha policie v případech vykázání

Jak již bylo zmíněno výše, postup Policie České republiky se řídí zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Obecně jsou její povinnosti upraveny § 2 tohoto zákona, který říká, že „*Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.*“

Zákon č. 273/2008 Sb. dále upravuje postup v případech domácího násilí, a to v § 44-47. K problematice vykazání byl policejním prezidentem vydán pokyn s označením 166/2009Sb., o provádění vykazání, který je podrobněji rozpracován metodickou příručkou 1/2010 vydanou ředitelem ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR.

Metodika k problematice vykazání (Metodická příručka 1/2010) zahrnuje následující kapitoly, které komplexně instruuji policisty, zasahující v případech domácího násilí:

- definice základních pojmů,
- obecný postup po příjmu oznámení,
- postup při vyhodnocování hrozby domácího násilí,
- postup při vykazání,
- činnost policisty po vykazání,
- postup v případě kontroly dodržování vykazání;

2.3 Postup policie při příjmu oznámení

Při oznámení incidentu, který vykazuje znaky domácího násilí, je policista povinen toto oznámení přijmout. V praxi tak činí operační středisko policie nebo dozorcí služba místně příslušného útvaru Policie České republiky. Po oznámení je bezprostředně na místo incidentu vyslána věcně příslušná policejní hlídka (výjezdový orgán), která je kompetentní postupovat ve věcech domácího násilí a vykazání. Policista, který přijímá oznámení, zjišťuje v dostupných evidencích, zda se tento incident již v minulosti stal, zda není násilná osoba držitelem zbraně a zda se v daném případě nejedná u zúčastněných osob o opakovanou násilnou nebo obdobnou činnost. Informace předává výjezdovému orgánu, který je vyslán na místo události. V případě ohrožení života či zdraví osob je výjezdový orgán policie povinen přijmou opatření ke zmaření takového jednání ze strany násilných osob. Po příjezdu na místo incidentu si zasahující policisté zjednaří povolení ke vstupu do obydlí nebo společných prostor a to buď:

- souhlasem ohrožené osoby,
- souhlasem jakékoliv jiné osoby obývající společnou domácnost,
- využitím zákonných prostředků (např. využitím ust. §40 zákona č. 273/2008 Sb.);

V případě, že se zasahujícím policistům nepodaří získat přístup do společného obydlí, pokusí se prostřednictvím operačního střediska nebo dozorčí služby kontaktovat ohroženou osobu jinými prostředky.

K zamezení dalšího bezprostředního ohrožení ze strany násilné osoby přijme výjezdový orgán patřičná opatření. V důvodných případech může na základě právních předpisů omezit osobní svobodu násilné osoby. Doporučuje se, aby byla násilná osoba oddělena od osoby ohrožené a to jak „viditelně“, tak „slyšitelně“. Tento postup je důležitý pro další práci s ohroženou osobou, neboť lze předcházet ovlivňování ze strany osoby násilné. (Metodická příručka 1/2010)

2.4 Postup při vyhodnocování hrozby domácího násilí nebo zvláště závažného útoku proti ohrožené osobě

Metodická příručka (1/2010) vymezuje soubor informací, které je třeba zasahujícím policistou získat, aby bylo možné objektivně posoudit, zda nehrozí další nebezpečný útok ze strany násilné osoby proti osobě ohrožené, který by vedl k ohrožení života, zdraví nebo svobody této osoby. Článek 4 odstavec 1. této příručky ukládá zvážit zejména:

- a) předchozí útoky, jejich intenzitu a počet,*
- b) míru agrese násilné osoby (fyzické a slovní útoky proti ohrožené osobě za přítomnosti policistů, vyhrožování fyzickou újmou),*
- c) stav ovlivnění alkoholem nebo jinými návykovými látkami a samotný vztah násilné osoby k alkoholu nebo k jiným návykovým látkám (četnost a intenzita požívání alkoholu nebo jiných návykových látek),*
- d) tendence používat zbraně,*
- e) držení střelné zbraně násilnou osobou a pravděpodobnost jejího budoucího užití proti ohrožené osobě;*

Policista je dále povinen posoudit, zda není důvodná obava, že se násilná osoba dopustí zvláště závažného ponížení lidské důstojnosti jiným způsobem (zejména hrubým ponižováním psychického, sexuálního nebo obdobného rázu). Pro tento druh hrozby zvažuje policista dle článku 4 odstavce 2 metodické příručky (1/2010) následující kritéria:

- a) *tendence k absolutní sociální izolaci ohrožené osoby,*
- b) *znemožňování uspokojování základních potřeb (např. kontrola ohrožené osoby v intimních situacích),*
- c) *ničení, špinění oblečení a rozbíjení předmětů ve vlastnictví ohrožené osoby s cílem ji ponižit,*
- d) *schválnosti; jedná se o jiné obdobně závažné jednání, než které je uvedeno v písmenech a) až c);*

V neposlední řadě vyhodnocuje zasahující policista, zda jsou naplněny znaky typické pro domácí násilí. K vyhodnocení používá diagnostické metody SARA, která je rozpracována ve formuláři „Otázky SARA DN“. Tento formulář je sice interním materiálem Policie České republiky, avšak jeho koncepce vychází z metodiky, kterou zpracoval Bílý kruh bezpečí o.s. (Metodická příručka 1/2010; Metoda SARA DN 2007). Otázky SARA DN jsou přílohou č.1 této práce.

K objektivnímu zjištění veškerých skutečností je doporučeno zkontrolovat i společné prostory obývané nebo užívané násilnou a ohroženou osobou, kde došlo k násilnému jednání, tzn. zhlédnutí místa, kde došlo k incidentu a popisu událostí na daném místě od ohrožené osoby a případných svědků. (Metodická příručka 1/2010)

2.5 Postup při vykazání

Akt vykazání násilné osoby jako prevence před dalším jednáním majícím znaky domácího násilí, nebo předpokladu, že může k takovému jednání dojít, vychází z ustanovení §44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů. Citovaný paragraf v prvním odstavci zní:

„Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti,

je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.“

Podmínky pro vykázaní jsou vymezeny v závazném pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 Sb., článku 2., s postupem upraveným v metodické příručce č. 1/2010.

K samotnému aktu vykázaní, dle metodické příručky (1/2010), je policista provádějící vykázaní povinen přizvat nezúčastněnou osobu. Nezúčastněnou osobou není další policista, nýbrž jiná osoba, která bude přítomna. Může se jednat například o příbuzného, souseda, aj. Policista není povinen přibrat osobu v případech, pokud by:

- a) v souvislosti se zajišťováním přítomnosti nezávislé osoby hrozila eskalace násilí,*
- b) zajišťování přítomnosti nezúčastněné osoby bylo spojeno s nepřiměřenou čekací dobou (Čl. 5 odst. 1. Metodické příručky 1/2010);*

Vykázaní provádí policista ústní formou tak, že vykázané a ohrožené osobě tuto skutečnost sdělí. Dále je povinen poučit zúčastněné strany o jejich právech a povinnostech a o teritoriu, do kterého nesmí vykázaná osoba po dobu vykázaní vstupovat. O vykázaní je vyhotoveno potvrzení, které je předáno vykázané a ohrožené osobě. Převzetí tohoto potvrzení stvrzují jednotlivé strany svým podpisem. V případě, že jedna nebo druhá strana odmítne podepsat potvrzení o vykázaní, je tato skutečnost uvedena v úředním záznamu o vykázaní. Dále jsou jednotlivé osoby poučeny o možnosti vyzvednout si kopii úředního záznamu na příslušné policejní stanici, nebo služebně Policie ČR (§44 zákona č. 273/2008 Sb; Metodická příručka 1/2010).

Policista je povinen vyzvat vykázanou osobu, aby předala všechny klíče od společného obydlí, které má u sebe. Dále osobu poučí o důsledcích neuposlechnutí výzvy. O vydání klíčů taktéž učiní záznam do potvrzení o vykázaní (zákon č. 273/2008 Sb.).

Ve smyslu ustanovení §44 odstavce 2 zákona č. 273/2008 Sb. trvá vykázání po dobu 10 dnů. Doba vykázání se začíná počítat od dne následujícího dni vykázání a končí desátým dnem 24:00 hodin. Doba vykázání nelze zkrátit. Prodloužit dobu vykázání lze na základě předběžného rozhodnutí soudu ve smyslu ustanovení §75b zákona č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a to na dobu jednoho měsíce od nabytí právní moci rozhodnutí.

V případě, že vykázaná osoba neuposlechne příkazu policisty k vykázání, je tento oprávněn využít všech dostupných prostředků k dosažení účelu sledovaného vykázáním, zejména použitím donucovacích prostředků a zbraně dle §52 – 56 a popřípadě zajištěním osoby dle §26 zákona č. 273/2008 Sb.

Vykázaná osoba má právo vzít si z vykazovaného prostoru věci, které slouží osobní potřebě, osobní cennosti a doklady. Metodická příručka (1/2010) vymezuje následující věci, které si vykázaná osoba má právo před opuštěním obydlí odnést:

- a) *hygienické potřeby,*
- b) *běžné oděvní součásti,*
- c) *léky a zdravotní pomůcky, které osoba užívá,*
- d) *mobilní telefon (Čl. 5 odstavec 8 Metodické příručky 1/2010);*

2.5.1 Práva a povinnosti vykázané osoby

Při vykázání policista poučí vykázanou osobu o jejích právech a povinnostech souvisejících s vykázáním.

Práva vykázané osoby vyplývají taktéž z §45 zákona č. 273/2008 Sb. Některá práva byla již popsána v předchozí kapitole. Dalšími právy jsou konkrétně tato:

- vzít si za přítomnosti policisty věci potřebné k podnikání nebo pro výkon povolání, kterého lze využít během vykázání avšak maximálně jedenkrát,
- na tísňové lince 158 ověřovat stav vykázání,
- vyzvednou si kopii úředního záznamu o vykázání na příslušném oddělení policie,
- podat námitku proti vykázání a to buď ústně na místě nebo písemně do 3 dnů od vykázání na adrese útvaru policie, který vykázání provedl,

- o námitce proti vykázaní rozhoduje příslušné krajské ředitelství policie, kdy námitka nemá odkladný účinek
- vyzvednout si klíče po uplynutí doby vykázaní na útvaru policie, který vykázaní provedl,
- být informován o možnostech ubytování po dobu vykázaní současně se změnou adresy pro doručování písemností na tuto adresu;

Povinnosti jsou zejména uvedeny v §45 zákona č. 273/2008 Sb. Jedná se o povinnost:

- opustit neprodleně vymezený prostor,
- zdržet se vstupu do vymezeného prostoru,
- zdržet se styku nebo kontaktu s ohroženou osobou po dobu vykázaní,
- vydat všechny klíče od společné domácnosti, které vlastní;

Jednáním směřujícím proti těmto povinnostem může vykázaná osoba naplnit skutkovou podstatu následujících deliktů:

- nevydáním klíčů hrozí vykázané osobě porušení zákona o přestupcích č. 200/1990 Sb., §47 odst. 1 písm. a),
- porušením vymezeného prostoru, nebo zákazu styku s ohroženou osobou lze naplnit jednání mající znaky trestného činu dle §337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb. Trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů;

2.5.2 Práva a povinnosti ohrožené osoby

Ohrožená osoba nabývá při vykázaní mnoha práv. Tato práva jsou obsažena v §46 zákona č. 273/2008 Sb. a v dalších zákonech, které se zabývají osobami ohroženými domácím násilím, zejména zákon č. 108/2006 Sb. a zákon č. 99/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Práva ohrožené osoby jsou následující:

- vyzvednout si na útvaru policie, která provedla vykázání, úřední záznam o vykázání,
- využít pomoci intervenčního centra, které ji bude kontaktovat do 48 hodin ode dne vykázání z povinnosti uložené mu zákonem,
- podat návrh na předběžné opatření ve smyslu ustanovení §76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, které může prodloužit dobu vykázání na dobu 1 měsíce ode dne nabytí právní moci soudního rozhodnutí;

I přesto, že práva převažují u ohrožené osoby nad povinnostmi, ohrožená osoba je povinna:

- uvést pravdivé informace, které vedou k rozhodnutí o vykázání násilné osoby,
- informovat policii prostřednictvím linky 158 o porušení povinností ze strany násilné osoby;

K porušení povinností ohrožené osoby může dojít zejména v případě neuvedení pravdivých informací. Tímto jednáním může dojít k naplnění skutkové podstaty přestupku proti občanskému soužití dle §49 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, případně trestného činu poškozování cizích práv dle §181, pomluvy dle §184 a křivého obvinění dle §345 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (Metodická příručka 1/2010).

2.5.3 Vykázání ve zvláštních případech

Při vykázání osob mohou nastat i zvláštní případy, při kterých je nutné brát ohled na okolnosti vykázání nebo na další skutečnosti, které z vykázání vyplývají. Metodická příručka (1/2010) zahrnuje následující zvláštní případy:

1. k vykázání nedojde,
2. vykázaná osoba je mladší 18 let,
3. vykázanou osobou je osoba s handicapem,

4. násilný útok, jeho hrozba, nebo domácí násilí je spácháno mimo společné obydlí a policista využije institutu vykázání;

V případě, kdy k vykázání nedojde, neboť nejsou splněny podmínky pro vykázání násilné osoby, poučí policista násilnou osobu o tom, že v případě opakujícího se násilného jednání může být využito institutu vykázání. Ohrožená osoba je také poučena o možnosti využití služeb intervenčních center nebo jiných obdobných psychologických či sociálních služeb.

Je-li násilnou osobou osoba mladší 18 let a tato je vykázána ze společného obydlí, je policista povinen ji předat orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

U ohrožených osob, které jsou pro svůj zdravotní stav, vysoký věk, nemoc, nebo handicap odkázány na pomoc ze strany násilné osoby, zajistí policista provádějící vykázání přítomnost jiné osoby (příbuzného, známého, aj.), nebo informuje příslušný odbor sociální péče při obecním úřadu. Pokud nelze zajistit péči jinak, zajistí policista převoz ohrožené osoby do zdravotnického zařízení.

Při spáchání násilí v jiných prostorech než ve společném obydlí (např. hotelový pokoj, rekreační chata, aj.) lze vykázat násilnou osobu s tím, že teritorium pro vykázání je stanoveno pro společné obydlí násilné a ohrožené osoby, kde spolu tyto osoby dlouhodobě pobývají.

2.6 Činnost policisty po vykázání

Povinnosti vyplývají pro policisty i po samotném úkonu vykázání násilné osoby. Jednou z nejdůležitějších povinností je kontrola dodržování vykázání ze strany násilné osoby. Tento postup popíšeme v následující kapitole.

Činnosti, které musí policista po vykázání provést jsou uvedeny v §47 zákona č. 273/2008 Sb., Čl. 4 závazného pokynu č. 166/2009 a Čl. 7 Metodické příručky 1/2010 Sb. Tyto činnosti jsou:

- uložení klíčů vydaných vykázanou osobou,
- sepsání úředního záznamu o vykázání a jeho odeslání následujícím institucím,

- soudu, intervenčnímu centru, příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí, byla-li vykázaní přítomna osoba mladší 18 let,
- předání informací o institucích pomáhajících v případech domácího násilí (intervenční centra, aj.) ohrožené osobě,
- informování vykázané a ohrožené osoby o jakýchkoliv změnách, ke kterým dojde v průběhu vykázaní;

2.7 Kontrola dodržování povinností vyplývajících z vykázaní

Kontrolu dodržování povinností vyplývajících z vykázaní a zákazu vstupu do vymezeného prostoru, potažmo kontaktu z ohroženou osobou, provádí policista, který vykázaní provedl. Jeho povinnost může splnit i jiný policista, který je pověřen společným nadřízeným s personální pravomocí.

Kontrola se provádí minimálně jednou ve lhůtě 3 dnů ode dne vykázaní (§47 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb.). V případě podezření na nedodržování povinností vykázané osoby může být kontrola prováděna častěji.

Kontrola dodržování může být provedena následujícími způsoby:

- dotazem osoby ohrožené,
- výpovědí sousedů nebo jiných osob, které mohou podat věrohodné informace,
- informacemi podanými intervenčním centrem;

(Metodická příručka 1/2010)

Ke vstupu do obydlí v důsledku kontroly dodržování vykázaní je policista povinen požádat o souhlas ohroženou osobu. Jiným způsobem si policista zjednat přístup nemůže. K udělení souhlasu se vstupem a kontrolou ve společném obydlí nemůže být ohrožená osoba nucena.

Pokud policista zjistí porušení povinností vykázané osoby, vyzve ji, aby opustila prostor a zahájí řízení o přestupku. V závažném porušení povinností nebo opakovaném jednání může být zahájeno trestní řízení ve smyslu ustanovení §337 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Provedené kontroly jsou zaznamenány v „Úředním záznamu o provedení kontroly“ (Metodická příručka 1/2010).

Empirická část

3 Metodologie výzkumu

Výzkumnou metodou této práce je analýza dokumentace, kterou představují statistická data, které eviduje Policie ČR o vykázání. Jedná se o kvantitativní výzkumnou metodu. Statistická data vychází z evidencí Policie ČR, Krajského ředitelství policie Ústeckého kraje. Sledovaným obdobím jsou data z let 2009 – 2012. Dále jsou použita demografická data shromažďovaná Českým statistickým úřadem. Konkrétně se jedná o velikost populace na území Ústeckého kraje za jednotlivé roky, dále rozdělené na jednotlivá pohlaví.

Statistická data získaná z evidencí Police ČR obsahují následující údaje:

- okres, ve kterém došlo k vykázání,
- údaje o násilné osobě (muž, žena),
- údaje o ohrožené osobě (muž, žena),
- druh násilí (fyzické, psychické),
- zda byla při násilí užita zbraň,
- zda došlo k vykázání opakovaně,
- počet nezletilých dětí v domácnosti,
- přítomnost nezletilých dětí násilnému útoku,
- zda byl ze strany ohrožené osoby podán návrh na předběžné opatření,
- zda byla násilnou osobou podána námitka proti vykázání,
- zda bylo námitce vyhověno;

Pro účely této práce budeme vycházet z již realizovaných vykázání. Do analýzy statistických dat proto nebudeme zahrnovat případy, ve kterých došlo k násilnému útoku, ale nedošlo k vykázání násilné osoby ze společného obydlí.

Zvolené období mezi roky 2009 – 2012 vychází z faktu, že dne 1.1.2009 nabyl účinnosti nový zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který obsahuje

konkrétní oprávnění policie k vykázání násilné osoby. A změnila se i struktura evidovaných dat Policií České republiky.

Nehomogenita evidovaných statistik před a po roce 2009 je markantní, a proto by nebylo možno dojít k jasným závěrům. Pro představu, před rokem 2009 evidovala policie 2 druhy opatření – vykázání a zákaz vstupu, což představovalo jeden úkon, který však vycházel ze skutečnosti, zda se násilná osoba zdržovala při příjezdu policie na místě události. Dále nebylo evidováno, zda je násilnou osobou muž či žena. Druh násilí, které vedlo k vykázání, byl evidován pouze jako násilí fyzické, kdy nebylo zřejmé, zda ve společném obydlí docházelo i k násilí psychickému.

3.1 Formulace hypotéz

Pro tento výzkum jsme formulovali následujících 5 hypotéz:

Hypotéza H_1 : Počet případů domácího násilí, které vedlo k vykázání násilné osoby, je od roku 2009 do roku 2012 vyšší než 200 případů.

Hypotéza H_2 : Pachatelé domácího násilí, které vedlo k vykázání, jsou z více než 60% muži.

Hypotéza H_3 : Více než 33% pachatelů domácího násilí bylo vykázáno opakovaně.

Hypotéza H_4 : Ve více než 40% případů byla k násilnému útoku vedoucím k vykázání použita zbraň.

Hypotéza H_5 : Ve více než 60% případů vykázání byly násilnému útoku přítomny děti.

3.2 Struktura výzkumného vzorku

Výzkumným vzorkem jsou lidé žijící v Ústeckém kraji. Pro účely této práce vycházíme ze statistických dat Českého statistického úřadu v jednotlivých letech, a to v období 2009 – 2012. Statistická data jsou zpracovávána na základě posledního sčítání lidí, údajích o narození a úmrtí a souboru stěhování. Jedná se o bilanční data, která jsou zpracovávána na základě jiných dokladů, než-li evidence obyvatel (zdroj Český statistický úřad).

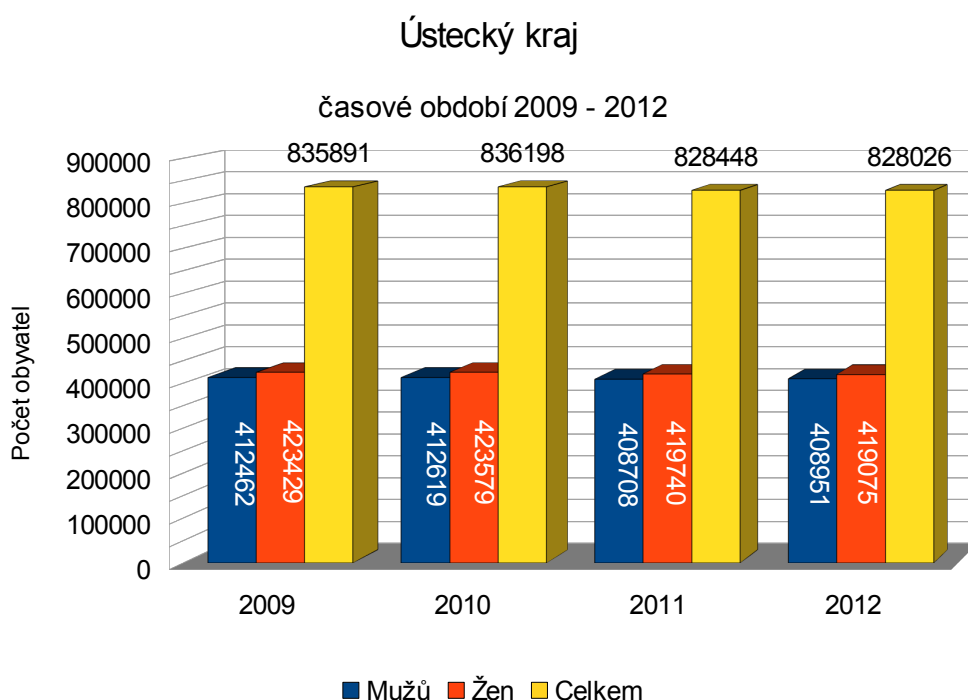
Podle statistických údajů vykázaných Českým statistickým úřadem (dále jen ČSU) k 1. 1. 2009 byl počet obyvatel žijících v Ústeckém kraji 835 831 lidí. Z toho 412 462 mužů a 423 429 žen.

K 1. 1. 2010 se počet obyvatel Ústeckého kraje zvýšil o 307 lidí. Z toho bylo 157 mužů a 150 žen.

K 1. 1. 2011 došlo k úbytku lidí na daném území na 828 448 obyvatel, z čehož bylo 408 708 mužů a 419 740 žen.

K 1. 1. 2012 byl počet obyvatel 828 026 z toho 408 951 mužů a 419 045 žen.

Následující graf demonstruje stav obyvatelstva na území Ústeckého kraje pro sledované období.

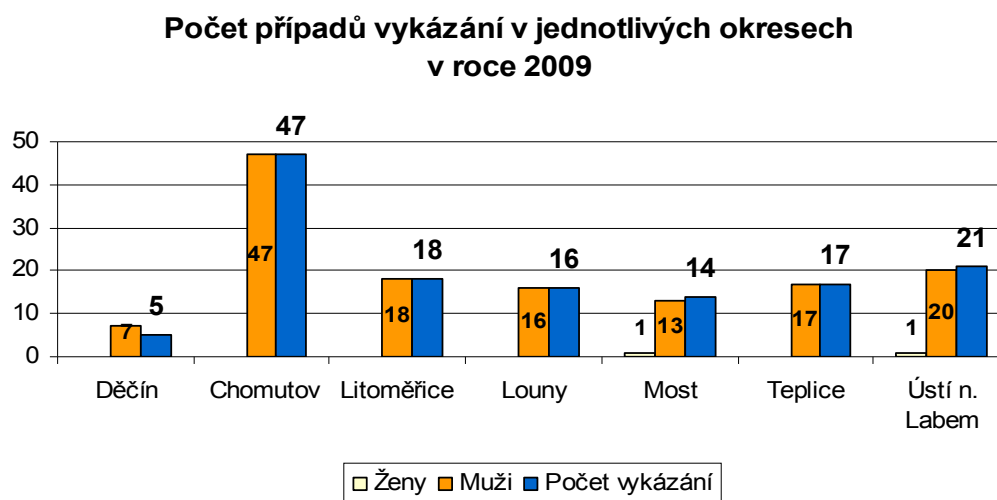
Graf 1: Počet obyvatel Ústeckého kraje v letech 2009 - 2012 (Zdroj ČSU)

Lze konstatovat, že počet obyvatel žijících v Ústeckém kraji se od roku 2010 snižuje. Počet žen je v celém sledovaném období vyšší než počet mužů. Počet obyvatel byl v roce 2011 v porovnání s rokem 2010 o 7750 lidí méně. V roce 2012 ubylo oproti roku 2011 ještě 422 obyvatel.

Změna počtu obyvatel může být důsledkem nezaměstnanosti v regionu, která byla nejvyšší v roce 2010 a to průměrně 11,2 % (zdroj ČSU), což mohlo představovat jeden z důvodů, který vedl obyvatele k hledání pracovních příležitostí v jiných krajích.

Druhým důvodem změny počtu obyvatel v daném kraji by mohla být přirozená úmrtnost a nižší porodnost.

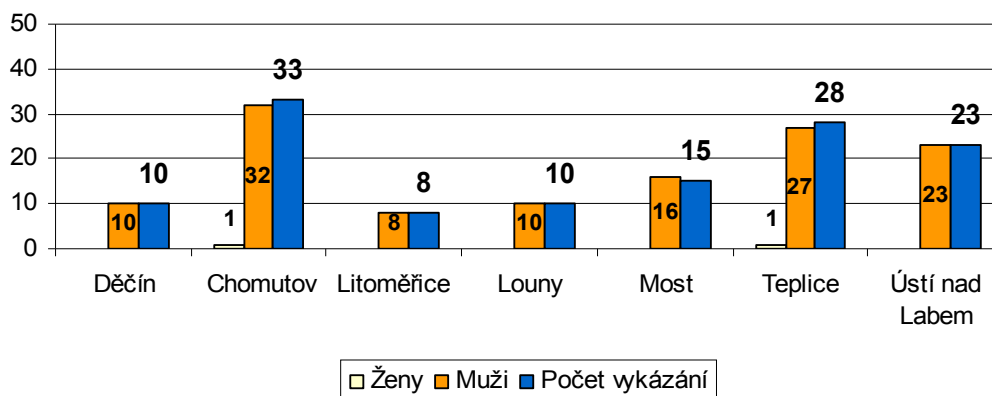
3.3 Počet vykázaní v letech 2009 – 2012

Graf 2: Počet případů vykázaní v jednotlivých okresech za rok 2009

V roce 2009 bylo evidováno 138 případů vykázaní násilné osoby. Bylo vykázano 140 násilných osob, z čehož 138 osob byli muži a 2 ženy. Nejčastěji byl institut vykázaní využit v okrese Chomutov, a to ve 47 případech, a nejméně případů zaznamenali policisté v okrese Děčín, 5 případů. Lze si všimnout i skutečnosti, že při určitém počtu případů vykázaní je počet vykázaných pachatelů v některých případech vyšší. Lze mít za to, že během jednoho úkonu bylo vykázano ze společného obydlí více osob.

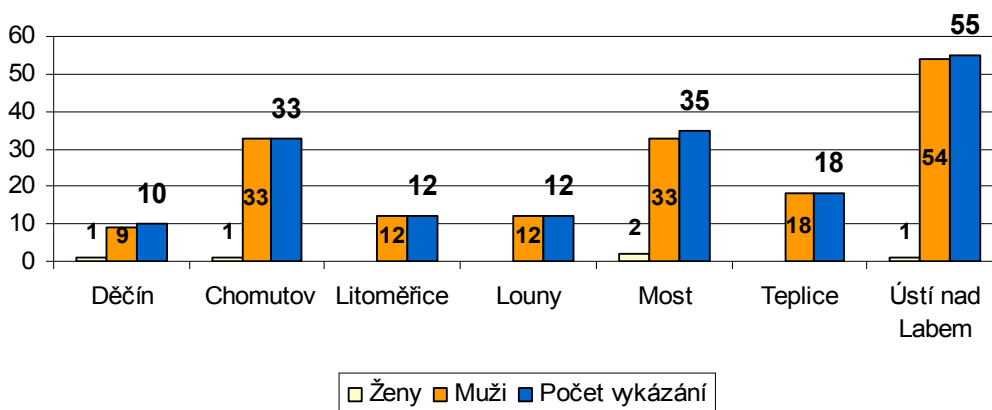
Počet případů vykazání v jednotlivých okresech v roce 2010

Graf 3: Počet případů vykazání v jednotlivých okresech za rok 2010

V roce 2010 bylo zaznamenáno 127 případů vykazání násilné osoby. Mužů jako násilných osob bylo 126 a ženy byly 2. Největší počet případů vykazání, 33 případů, byl zaznamenán v okrese Chomutov a nejmenší počet, 8 případů, v okrese Litoměřice.

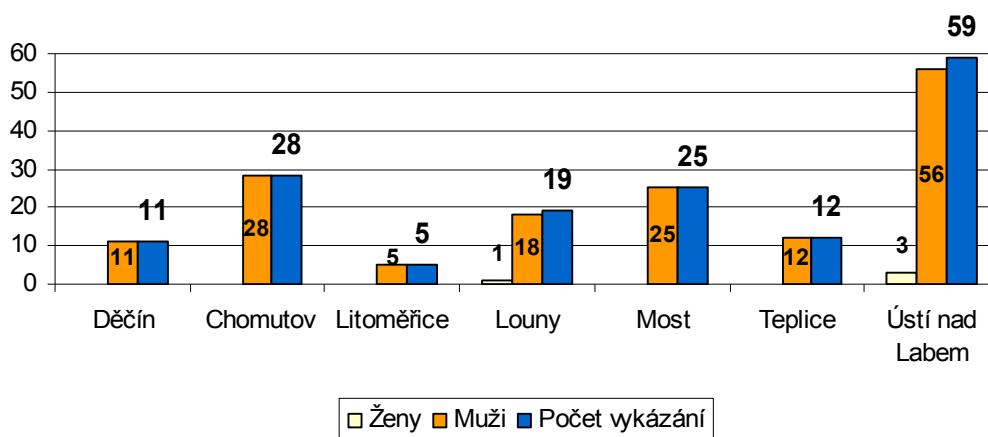
Počet případů vykazání v jednotlivých okresech v roce 2011

Graf 4: Počet případů vykazání v jednotlivých okresech za rok 2011

V roce 2011 je vykazáno 175 případů domácího násilí vedoucího k vykazání. Ve 171 případech se jedná o muže jako násilné osoby a v 5 případech byla násilnou osobou žena. Nejvíce případů domácího násilí bylo zaznamenáno v okrese Ústí nad Labem, kdy se jednalo o 55 případů, a nejméně případů zaznamenali policisté v okrese Děčín, pouhých 10 případů.

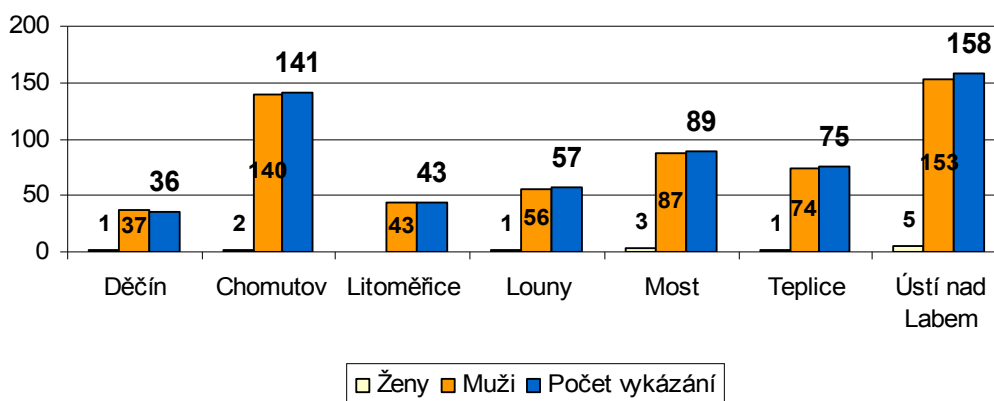
**Počet případů vykazání v jednotlivých okresech
v roce 2012**

Graf 5: Počet případů vykazání v jednotlivých okresech za rok 2012

V roce 2012 bylo vykazáno 159 násilných osob. Z toho se jednalo o 155 mužů a 4 ženy. Nejmenší počet uskutečněných vykazání, 5 případů, byl v okrese Litoměřice a nejvíce vykázaných osob, 59 případů, bylo zaznamenáno v okrese Ústí nad Labem.

**Počet případů vykazání v jednotlivých okresech
za období 2009 - 2012**

Graf 6: Počet případů vykazání v jednotlivých okresech za sledované období

V celkovém souhrnu bylo za sledované období od roku 2009 – 2012 provedeno 599 vykazání ze strany policie. Z tohoto počtu se jednalo o 590 mužů a 13 žen. V součtu bylo nejvíce případů vykazání uskutečněno v okrese Ústí nad Labem, a to 158 případů. Nejméně případů vykazání bylo zaznamenáno v okrese Děčín, 36 případů.

Z jednotlivých let vyplývá, že v některých okresech je počet případů meziročně téměř konstantní, jako například okresy Děčín, Litoměřice nebo Louny. V okrese Chomutov dochází ke snižování počtu případů vykazání a naopak v okrese Ústí nad Labem se počet případů zvyšuje.

Změny v meziročním počtu vykázaných násilných osob mohou být zapříčiněny skutečností, že Metodická příručka (1/2010), která upravuje postup policistů při vykazání a v podstatě provádí ustanovení zákona č. 273/2008 Sb., nabyla účinnosti až 4. ledna roku 2010. Během roku 2009 tedy existovaly zákonné důvody pro vykazání násilné osoby, ale neexistoval aktuální prováděcí předpis, který by „řikal“ policistům, jak vykazání v praxi provádět. Toto je praktický příklad neprovázanosti zákonodárců s konkrétní složkou státu v návaznosti na proškolení resp. vydávání prováděcích předpisů pro konkrétní policisty.

Dalším důvodem, proč je v některých okresech prováděno více vykazání než-li v jiných, může být i hustota obyvatelstva. Některé regiony kraje jsou více osídleny a hustota je zde vyšší, jako je tomu například v Chomutově a Ústí nad Labem. V okresech Děčín, Louny nebo Litoměřice je hustota obyvatel na určitou plochu značně menší. Lze předpokládat, že do větších aglomerací se stěhují lidé různých „sociálních tříd“ a vzdělání. Může zde být proto větší podíl sociálně patologických jevů, které by mohly vést k vyššímu výskytu domácího násilí, potažmo vykazání.

Opakovanost jevu jako příčina vykazání je jedním z faktorů ovlivňujících statistická data. Pro vykazání jsou jasně dané podmínky, které musí být naplněny, aby vůbec k vykazání došlo. V případě, že ohrožená osoba není ochotna „spolupracovat“ s policií ohledně podání oznámení, potom nelze hovořit o opakovanosti jevu. V mnoha případech z praxe (poznámka autora) se na místo oznámení dostávají policisté, kteří jsou voláni sousedy či příbuznými. Po příjezdu na místo události je pak ve věci rozhodnuto jinak, například je vyhodnoceno přestupkové jednání jedné z osob jako přestupek proti občanskému soužití a dále je věc řešena mimo pravomoci policie na příslušných správních orgánech. Toto je možno vnímat jako problém při násilí psychickém, které je do určité míry latentní a není jednoduché jej vnímat z pohledu zasahujícího policisty tak intenzivně, jako násilí fyzické, po kterém vykazuje ohrožená osoba jasné znaky po jeho páčání.

Jako poslední příčinu změn v počtu vykázaní lze předpokládat informování veřejnosti o možnostech pomoci. V médiích není domácímu násilí věnován takový důraz jako jiným jevům (alkoholismus, závislostem na drogách, kouření). Oběti často svoje možnosti slýchávají v lepších případech zprostředkovaně, či v hoších případech vůbec. Lze se domnívat, že je pro ně těžší vyhledat pomoc odborníků a od domácího násilí se oprostit.

Příklad z praxe, který se stal v roce 2012:

„Autor textu jako policista obvodního oddělení v menší součásti Policie ČR Krajského ředitelství policie, územního odboru Děčín, byl spolu s kolegou vyslán k případu rušení nočního klidu do panelového domu. Po příjezdu na místo oznámení bylo sousedy poukázáno na to, že manželský pár ve 3. patře domu ruší svou hádkou noční klid. Policisté proto zaklepali na dveře bytu a otevřel jim muž. V bytě se dále nacházela manželka a 2 děti, které však nebyly potomky manžela. Hlídka začala danou situaci řešit v předsíni bytu, kdy na obou stranách místnosti stály hádající se strany. Kolega autora byl starší a zkušenější policista (v počtu odsloužených let a délce praxe na obvodním oddělení). Jednal proto převážně on z pozice autority a zkušeností s prací obvodního oddělení. Nejprve vyzval k podání vysvětlení manžela. Ten uvedl, že se vrací pravidelně domů z 24 hodinových služeb výpravčího na místním vlakovém nádraží. Nestěžuje si na to, že by doma byl nepořádek, nebo nebylo co k jídlu, ale jeho problém je ten, že s ním manželka nechce mít pohlavní styk. To jí zazlívá a k tomu jí z pozice manžela dokonce „nutí“. Jedná se dle slov manžela o prosby s apelem na jeho potřeby. Dále uvádí, že nosí domů veškeré příjmy ve prospěch rodiny, které nejsou na místní poměry malé, a za to zaopatřuje manželku i děti. Kupuje jim drahé vybavení jako jsou notebooky, herní konzole atd. Proto má nárok na to, aby s ním manželka měla pohlavní styk.

Dále bylo v přítomnosti manžela požadováno vysvětlení k dané situaci a hádce. Ta uvedla, že se k věci vyjadřovat nechce, neboť jí to není příjemné.

Autor (jeden z policistů) vyzval kolegu, aby alespoň nabídl ženě podat vysvětlení na místním obvodním oddělení a poskytl jí rady ohledně možného řešení situace, která dle všech zjištění na místě vyhazovala znaky domácího násilí.

Ženě byla nabídnuta možnost (v soukromí), že může využít podání oznámení o incidentu, případně získání informací o takovém jednání na místním oddělení policie.

Celý případ nebyl evidován, neboť zasahující (zkušenější) policista nevyhodnotil nutnost v dané věci postupovat jinak a jednání, které sice mělo znaky protiprávnosti (přestupku rušení nočního klidu), bylo možno řešit domluvou a poučením zúčastněných.

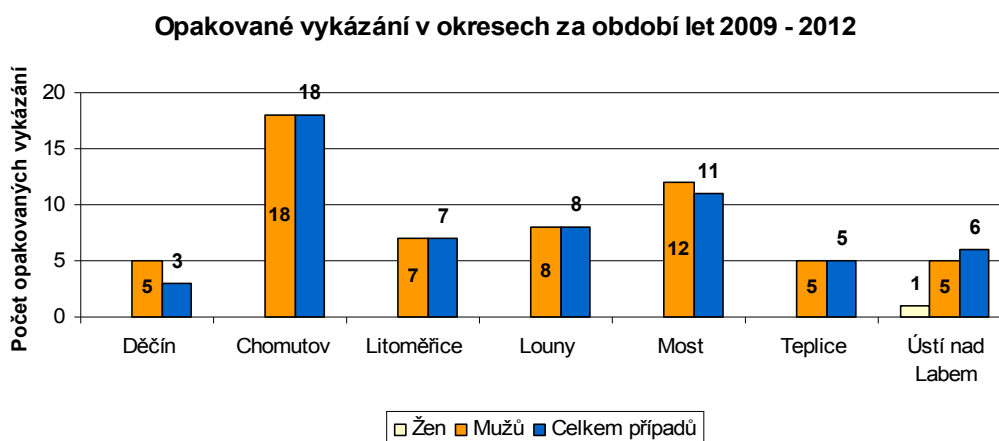
Dle zjištění autora a výpovědi ženy v soukromí se tento „nátlak“ stával opakovaně většinou v návaznosti na alkoholovou intoxikaci manžela. Žena uvedla, že má muže ráda, ale že jeho chování není takové, jaké by si představovala, aby s ním byla ochotna mít pohlavní styk. K fyzickému násilí zde nedocházelo, vše zůstávalo u naléhání.

Po odjezdu z místa při vzájemné komunikaci mezi policisty autor zjistil, že si zkušenější policista ani nepřipouštěl fakt, že by se mohlo o jednání mající znaky domácího násilí vůbec jednat. Možnou příčinou mohla být i skutečnost, že policista bydlel ve stejné obci a muže osobně znal.

Shrnutím lze dodat následující. Muž se v přítomnosti hlídky choval naprosto „vypočítavě“ jeho chování a vyprávění bylo vlídné a milé. Nejevil známky jakéhokoliv rozhořčení s ohledem na předchozí hádku. Spíše než příčinu hledal důvod a snažil se své chování ospravedlnit různými přirovnáními. Žena působila spíše nemluvným dojmem, k věci se vyjadřovat nechtěla a nebylo jí příjemné řešit situaci s policií. Jakýkoliv náznak odporu, který projevila vůči argumentujícímu muži, byl bez jeho odezvy. Policista, který byl kompetentní ve věci jednat a zvážit i možnost budoucího nebo současného domácího násilí, nebyl dostatečně proškolen a vycvičen toto jednání odhalit a postupoval čistě na základě zkušeností a znalostí legislativních předpisů, jakými jsou zákon o přestupcích č. 200/1990 Sb. a trestní zákoník č. 40/2009 Sb.“

Z tohoto příkladu lze dovodit, že znalost problematiky domácího násilí a postupů při jeho vyhodnocování není u všech policistů sloužících v přímém výkonu jednotná a může mít za následek špatné vyhodnocení situace, ať už jde o informování zúčastněných osob o jejich možnostech, nebo konkrétní postup v případě aplikování legislativních opatření.

3.4 Počet opakovaných vykázaní ve sledovaném období

Graf 7: Opakované vykázaní v okresech za období let 2009 - 2012

Počet případů opakovaného vykázaní ve sledovaném období let 2009 – 2012 byl 58 případů. Celkem bylo opětovně vykázáno 61 násilných osob, kterými byli z většiny muži. Žena byla opětovně vykázána 1, a to okrese Ústí nad Labem. Nejvíce případů opakovaného vykázaní provedli policisté v okrese Chomutov a nejméně opakovaných vykázaní bylo provedeno v okrese Děčín.

Nejvyšší počet opakovaně vykázaných osob byl zaznamenán v okrese Chomutov, což by mohlo mít souvislost s tím, že policisté v okrese Chomutov provedli za období let 2009 – 2012 celkem 141 vykázaní.

Je možné si položit otázku, proč dochází k opakovanému vykázaní u násilných osob. Příčin může být mnoho.

Jednou příčinou může být ekonomická situace rodiny. Je možné, že ohrožené osoby jsou ochotny vrátit se k osobě násilné kvůli své ekonomické situaci. Pokud násilná osoba přispívá určitým dílem do domácnosti, kde se mohou nacházet dokonce jejich společné děti, je její odchod pro ohroženou osobu značným snížením životní situace. Tato situace se dá částečně řešit pomocí současného systému sociálního zabezpečení. Z dlouhodobého hlediska však není podpora státu jako „živitele“ vhodným řešením.

Další příčinou by mohla být nedostatečná pomoc ze strany intervenčních center. Vzhledem k tomu, že tato práce není zaměřená na postup intervenčních center, lze jen spekulovat. Každopádně za určité situace by mohlo dojít k případům, kdy odborná pomoc v oblasti domácího násilí není tak komplexní,

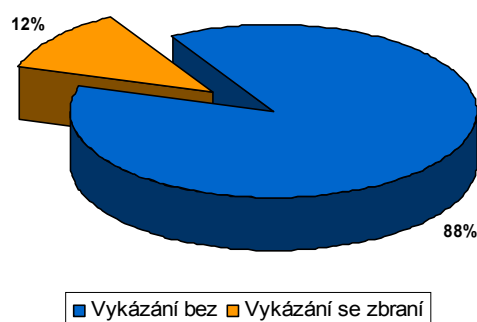
aby pomohla ohrožené osobě „oprostit se“ od násilné osoby, a tím se zbavit hrozby dalšího násilí na ní páchaném. Je možné, že v některých případech je ohrožená osoba kontaktována intervenčním centrem, ale k ke službě (pomoci) nedojde. Ohrožená osoba se poté může vrátit opět k násilné osobě a celý cyklus se může opakovat.

Benevolence soudů je další možný důvod. Za předpokladu, že se vykázaná osoba pokusí porušit povinnosti spočívající v zákazu vstupu, nebo přiblížení k osobě ohrožené, dopouští se jednání majícího znaky trestného činu. Za toto jednání může být do soudního projednání v dané věci umístěna do vazby. V případě, že soud u případů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní nebude nijak konat a vykázaná osoba se bude protiprávního jednání dopouštět opakovaně, hrozí, že institut vykázaní nebude dostatečně účinný, aby oběť ochránil.

Nefunkční spolupráce Probační a mediační služby ČR (dále PMS) a intervenčních center. K opakovanému vykázaní může docházet u osob, které již mají problém s dodržováním legislativních norem. V mnoha případech soudního rozhodování hraje PMS významnou roli. Je proto důležité, aby si její pracovníci byli vědomi možného pokračujícího domácího násilí u osob, kterým je navrhován alternativní trest k trestu odnětí svobody. Je možné, že v některých případech, ve kterých figurovala PMS a u klientů byly znaky probíhajícího domácího násilí, došlo k navržení alternativních trestů, přestože by bylo vhodnější prosazovat pro tyto osoby trest odnětí svobody. Jeden ze způsobů, jak tento problém vyřešit, představovala dohoda uzavřená mezi Asociací pracovníků intervenčních center a PMS, která byla účinná od 2. 5. 2012 do 2. 5. 2013, jejíž účinnost bude vyhodnocena do konce srpna roku 2013.

3.5 Vykázání se zbraní

Užití zbraně při násilném útoku v letech 2009 - 2012

Graf 8: Užití zbraně při útoku vedoucím k vykázání v období 2009 - 2012

Celkový počet případů vykázání za sledované období 2009 – 2012 byl 599 případů. V 71 případech byla k násilnému útoku, který vedl k vykázání, použita zbraň. V procentuálním vyjádření představuje toto množství 12 % z celkového počtu 599 provedených vykázání. Nejčastěji byla zbraň při útoku užitá v okrese Most, a to v 18 z 89 celkových případů, což představuje 20 % z celku. Nejméně případů bylo zaznamenáno v okrese Louny, pouhých 5 z 57 všech případů, které vedly k vykázání, což představuje 9 %.

Vysoký počet případů užití zbraně při násilném útoku v okrese Most může souviset s kriminalitou v dané lokalitě, která patří v Ústeckém kraji meziročně mezi ty vyšší. Například v roce 2012 došlo k nárůstu kriminality v okrese Most o 4,7 % oproti roku 2011 (zdroj Policie ČR).

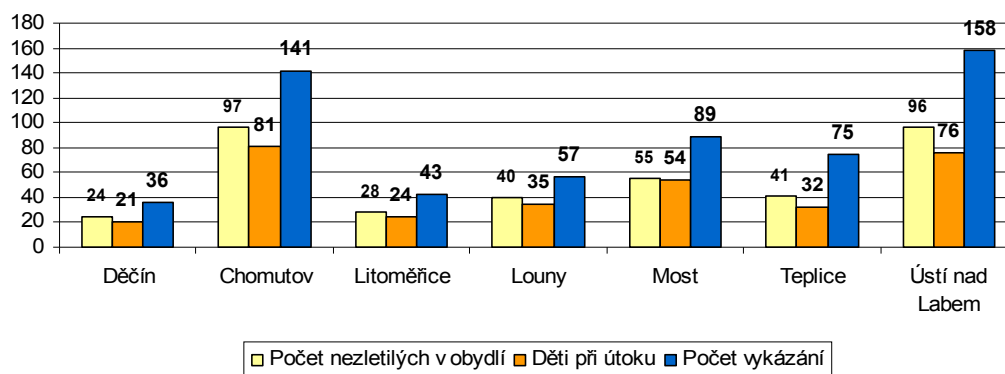
Vzdělání by mohlo být jedním z faktorů ovlivňujících páchané násilí. Je možné, že fyzického násilí s užitím zbraně se dopouštějí častěji lidé s nižším stupněm vzdělání. Jejich sofistikovanost páchání není tak promyšlená, a spíše než-li snahu utajit své jednání, mohou dát přednost snaze získat kontrolu užitím fyzické síly.

Alkohol by mohl být příčinou zvýšené agrese. Použití zbraně při násilném útoku lze vnímat jako nejhrubší způsob zacházení s obětí. Alkohol by pro svoje vlastnosti, jakými může ovlivňovat chování člověka, mohl způsobit agresivnější a násilnější chování odbouráním zábran násilné osoby. Je možné mít za to,

že život ohrožené osoby při užití zbraně, jako prostředku k dosažení cíle, je vážně ohrožen a může dojít k závažným následkům, ba dokonce k smrti ohrožené osoby.

3.6 Děti v domácnostech s domácím násilím

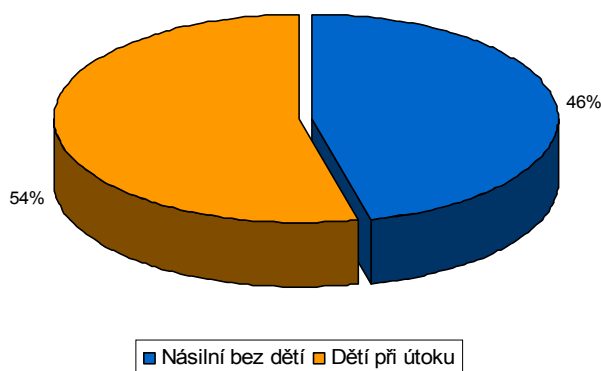
Děti v domácnostech s domácím násilím v okresech

Graf 9: Děti v domácnostech s domácím násilím za období 2009 - 2012

Případů, ve kterých byly přítomny domácímu násilí, potažmo násilnému útoku, nezletilé děti, je poměrně mnoho. Nejčastěji byly děti přítomny násilnému útoku v okrese Louny. Zde došlo k 57 případům vykázaní a děti byly přítomny násilnému útoku v 35 případech, což představuje 61 %. Nejméně často tomu bylo v okrese Teplice, a to při 75 případech vykázaní, kdy byly ve 32 případech děti přítomny násilnému útoku, což představuje „pouhých“ 43 %.

Děti při útoku v celkovém počtu případů

Graf 10: Procentuální přítomnost nezletilých dětí v celkovém počtu vykázaní

Dle statistik žilo ve společném obydlí s násilnou osobou v době vykázaní celkem 381 dětí. Lze se domnívat, že tyto děti byly svědky domácího násilí nebo jiného útoku násilné osoby před zákrokem policie, což může poznamenat

jejich zdravý vývoj. Celkové porovnání případů vykazání a dětí přítomných násilnému útoku demonstruje graf č. 10.

Z celkového množství 599 případů vykazání byly děti přítomny násilnému útoku v 323 případech, což představuje 54 % z celku. Lze se domnívat, že v průměru v každém druhém realizovaném vykazání byly nezletilé děti přítomny násilnému útoku ze strany násilné osoby.

Přítomnost dětí v domácnostech, kde se vyskytuje domácí násilí, je možné vnímat jako velký problém. Je více než pravděpodobné, že dysfunkce rodinného prostředí tyto děti ovlivňuje.

Nejdůležitější funkcí ve spojení s nezletilými dětmi plní bezpochyby orgán sociálně-právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) z povinnosti vyplývající ze zákona č. 359/1999Sb. V případech, kdy se pracovníci dozví o výskytu domácího násilí, by měli učinit veškerá opatření, aby tento jev eliminovali nebo alespoň zajistili ochranu nezletilého dítěte. Je však pravděpodobné, že se pracovníci OSPOD o probíhajícím násilí a ohrožených dětech dozvídají až na základě oznámení Policie ČR nebo jiných institucí. Po zjištění jsou pracovníci oprávněni provádět dohled nad nezletilými dětmi, což dle vyjádření pracovníků OSPOD při MěÚ Varnsdorf provádí v intenzitě, kterou buď uloží soud, nebo kterou uznají za vhodnou. Problém by mohl vyvstat v případech, kdy není dostatečný počet pracovníků OSPOD na počet případů, ve kterých je třeba sledovat výchovnou funkci rodičů, a dohled by nebyl vykonáván v intenzitě potřebné k zamezení dalšího páchaní domácího násilí a ohrožování zdravé výchovy dítěte.

Dle zjištění autora došlo i k případu, kdy v rodině, ve které docházelo k domácímu násilí s přítomností nezletilých dětí, nedošlo k šetření ze strany OSPOD. Toto lze chápat jako pochybení pracovníků, jenž mohlo mít více příčin, ale lze se domnívat, že by mu šlo předejít například zavedením informačního systému pro instituci. Informační systém by informoval pracovníky o frekvenci prováděných šetření, kolikrát již byla provedena kontrola a zda ji není nutno opakovat, až do ukončení případu.

Další důvodem, proč dochází k domácímu násilí s přítomností nezletilých dětí může být nedostatečný počet organizací zabývajících se touto problematikou.

Dle informací z webu Bílého kruhu bezpečí, se v Ústeckém kraji nachází jedno intervenční centrum se sídlem v Ústí nad Labem, jehož pobočky jsou i v Chomutově, Lounech a Rumburku. Tím je „pokryto“ území regionu. Avšak za předpokladu, že ohrožená osoba nemá finance, aby mohla toto intervenční centrum navštívit, může pro ni být problém od domácího násilí oprostít sebe a své nezletilé dítě. Zvýšení počtu neziskových organizací, potažmo intervenčních center, by mohlo snížit počet případů domácího násilí, nebo ho alespoň účinněji řešit.

3.7 Vyhodnocení hypotéz

Hypotéza H_1 : Počet případů domácího násilí, které vedlo k vykazání násilné osoby, je od roku 2009 do roku 2012 vyšší než 200 případů.

Ve sledovaném období došlo k celkovému počtu 599 případů vykazání. Následující tvrzení zobrazuje graf č. 6.

Hypotéza H_1 se **potvrdila**.

Hypotéza H_2 : Pachatelů domácího násilí, které vedlo k vykazání, jsou z více než 60 % muži.

Vykázaných mužů bylo 590 a žen 13. V procentech muži představují 98 % vykázaných a ženy pouhých 2 %.

Hypotéza H_2 se **potvrdila**.

Hypotéza H_3 : Více než 33 % pachatelů domácího násilí bylo vykazáno opakovaně.

Počet opětovně vykázaných pachatelů je znázorněn grafem č. 7. Celkem bylo opětovně vykazáno 61 osob. Toto množství představuje 10 % opakovaně vykázaných z celkového počtu 603 vykázaných pachatelů.

Hypotéza H_3 se **nepotvrdila**.

Hypotéza H₄: Ve více než 40 % případů byla k násilnému útoku vedoucím k vykazání použita zbraň.

Užití zbraně při násilném útoku, který vedl k vykazání, demonstruje graf č. 8. Zbraň byla užitá v případech násilí vedoucím k vykazání v 71 případech z 599. Toto množství představuje 12 % z celku.

Hypotéza H₄ se **nepotvrdila**.

Hypotéza H₅: Ve více než 60 % případů vykazání byly násilnému útoku přítomny děti.

Přítomnost dětí násilnému útoku, který vedl k vykazání je znázorněna v grafech č. 9 a 10. V 323 případech vykazání byly násilnému útoku / domácímu násilí, které vedlo k vykazání, přítomny děti. Vyjádřeno procenty 54 % z celku.

Hypotéza H₅ se **nepotvrdila**.

3.8 Shrnutí

V následujícím textu shrneme zjištění získané v empirické části této práce. Jedná se o zjištění zakládající se na analýze statistické dokumentace vykazání, které vede Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje.

Sledovaným obdobím jsou roky 2009 – 2012. Sledovaným územím je Ústecký kraj, který je členěn do jednotlivých policejních obvodů, které mají teritoriální působnost na rozloze dřívějších okresů. Jedná se o okresy Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem.

Počet případů domácího násilí s vykazáním

Vykazání bylo ve sledovaném období provedeno v 599 případech. K nejvíce případům patří se 158 případy okres Ústí nad Labem a hned za ním se umístil se 141 případy okres Chomutov. Nejméně případů vykazání bylo za období provedeno 36 v okrese Děčín. (Graf č. 6)

Pachatelé domácího násilí vedoucím k vykazání

Celkem bylo vykazáno ve sledovaném období 603 násilných osob. V roce 2012 byl počet lidí žijících v Ústeckém kraji 828 026 obyvatel. V témže roce bylo

vykázáno 159 osob. Poměr vykázaných na počet obyvatel byl 1:5208 obyvatel. Vykazovanými osobami byli z 98 % muži. Ženy byly vykázány ve 2 % případů.

Opakované vykázání

Opakovaně bylo provedeno vykázání v 58 případech. Nejvíce případů opakovaného vykázání bylo provedeno v okrese Chomutov (18 případů) a nejméně často byly osoby opakovaně vykázány v okrese Děčín (3 případy). Co se týče pachatelů, těch bylo celkem 61 a to z 98 % muži. Žena byla opakovaně vykázána pouze jedna. (Graf č. 7)

Zbraň při násilném útoku

Při násilném útoku, který vedl k vykázání, došlo v některých případech k užití zbraně. Z celkového počtu 599 vykázání byla zbraň užitá v 71 případech. Vyjádřeno procenty se jedná o 12 % všech případů. Nejčastěji byla k násilnému útoku vedoucímu k vykázání užitá zbraň v okrese Most, a to v 20 % provedených vykázáních. (Graf č. 8)

Děti jako svědci a oběti domácího násilí

V domácnostech, kde se vyskytovalo domácí násilí, se ve sledovaném období nacházelo celkem 381 dětí. V 321 případech vykázání byly děti přítomny násilnému útoku. Vyjádřeno v procentech se jedná o 54 % násilných útoků vedoucích k vykázání za přítomnosti nezletilých dětí. (Graf č. 10)

4 Navrhovaná opatření

Na základě zjištěných skutečností je možné pokusit se navrhnout opatření vedoucí ke snížení počtu případů domácího násilí, nebo alespoň množství opakovaných výskytů.

Legislativa a metodika

Legislativa by měla být s metodikou postupů spjata více než je tomu v současné praxi. Bylo by vhodné, aby zákonodárny proces v jeho poslední fázi zahrnoval i vytvoření metodiky postupů pro správné a účinné aplikování daného zákona. Jak se v této práci ukázalo, pravomoci Policie ČR a zákony na ochranu ohrožených osob před domácím násilím byly již účinné, avšak samotný postup

nebyl definován. Tento případ není ojedinělý, a proto vnímáme tento fakt jako nejvíce závažný.

Informovanost

Je třeba zvýšit informovanost obyvatel o domácím násilí, jeho formách, následcích pro oběti a způsobech jeho řešení. Informovanost obyvatel o domácím násilí by mohla být zvyšována besedami ve školách, médiu a jinými prostředky, neboť domácí násilí je závažný fenomén, který je v současné době odsunován spíše do pozadí na úkor sociálně patologických jevů, jakými jsou alkoholismus, užívání návykových látek aj.

Neziskové organizace

Problematika neziskových organizací působících ve sféře sociálních služeb je rozsáhlá a oborově členitá. Pro pomoc obětem domácího násilí by bylo vhodné rozšířit počet organizací, které se zabývají domácím násilím, a rozmístění jejich poboček v širší síti. Pro oběti pocházející z větších měst není tak složité domoci se pomoci, avšak oběti z měst menších nemají v současné době takové možnosti, a proto by toto opatření bylo vhodným řešením.

Interdisciplinární spolupráce

Pořádání seminářů a školení v oblastech rozpoznávání a pomoci při domácím násilí, pod záštitou intervenčních center, by mohlo přispět k řešení této problematiky. Sociální pracovníci při městských úřadech by měli být proškolení pravidelně v dané problematice. Dále by bylo vhodné častější proškolení policistů na všech útvarech v přímém výkonu služby. Čemuž se (pozn. autora) neděje a i toto lze vnímat jako problém, který není tak obtížné odstranit.

Účinnější postup v oblasti zaměstnanosti regionu

Vysoká nezaměstnanost v regionu má velký vliv na sociální situaci obyvatel. Bylo by vhodné zaměřit se na podporu zaměstnanosti vytvořením nových pracovních příležitostí a zvýšení životní situace v nejvíce postižených lokalitách kraje.

Programy pro násilné osoby

Vhodným opatřením by mohla být zákonem stanovená povinnost absolvovat programy, které by se zaměřovaly na pachatele domácího násilí. Jejich cílem by byla eliminace dalšího chování násilných osob a pomoc ve zvládnutí jejich problémového jednání a agrese, za odborného vedení kompetentních školitelů. Obdobné programy provádí u svých klientů i PMS ČR.

Závěr

V závěru celé práce shrneme její cíle, předpoklady a zjištěné skutečnosti. Práce je zaměřena na problematiku domácího násilí a postup Policie ČR při vykazování pachatelů domácího násilí. Je rozdělena na teoretickou a empirickou část.

V teoretické části autoři definují pojem domácího násilí z různých pohledů na základě odborných publikací k dané tématice a legislativního vnímání. Dále jsou v práci vymezeny znaky a formy tohoto jednání. V druhé půli teoretické části práce je vymezen legislativní rámec vykazání a úloha Policie ČR. Dále metodický postup závazný pro činnost policistů. Tento postup je rozdělen do následujících podkapitol:

- postup policie při příjmu oznámení o incidentu,
- postup na místě incidentu, vyhodnocení situace a postup při uplatnění vykazání,
- práva a povinnosti zúčastněných osob v případech vykazání,
- vykazání ve zvláštních případech,
- činnost policistů po vykazání a kontrola dodržování vykazání s nastíněním možných sankcí;

Druhá část práce se zabývá empirickým výzkumem. Jedná se o kvantitativní výzkum založený na analýze statistických dat evidovaných Policií České republiky, konkrétně Krajským ředitelstvím policie Ústeckého kraje. Sledovaným obdobím je rozmezí let 2009 – 2012. Nejprve je definován výzkumný vzorek, který tvoří obyvatelé Ústeckého kraje. Dále jsou vymezeny předpoklady výzkumu. Celkem bylo stanoveno 5 předpokladů, které lze rozdělit takto:

- četnost jevu ve sledovaném období,
- poměr pachatelů podle pohlaví,
- četnost opakování jevu,
- četnost užití zbraně při páčání násilí,
- přítomnost nezletilých dětí při páčání násilí;

Samotný výzkum doprovází grafy, které znázorňují jednotlivá zjištění. U každého zjištění se autoři zabývají příčinami, které mohou ovlivňovat zjišťované skutečnosti. Na základě znalostí, zkušeností a faktů vyvozují své domněnky.

Výzkum je zakončen vyhodnocením stanovených předpokladů a návrhem opatření, které by mohly mít pozitivní vliv na snížení či eliminování množství páchaného domácího násilí na jeho obětech.

Autor práce se domnívá, že zjištění, která byla získána v empirické části práce by mohla být dále rozpracována jinými institucemi z různých oborů vědy. Dále se přiklání k názoru odborníků dané problematiky (Vitoušová, Ševčík, Ševčíková, Conwayová), že domácí násilí obestírají mýty, které jsou zavádějící. Samotné domácí násilí může být mnohým lidem bližší, než se domnívají.

Seznam zdrojů

Bibliografie

BOUKALOVÁ, Hedvika et al., 2006. Trestný čin ve vybraných psychologických souvislostech: Oběti trestných činů. In: GILLERNOVÁ, Ilona a Hedvika BOUKALOVÁ. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, s. 135-163. ISBN 80-246-1293-3.

BUSKOTTE, Andrea, 2008. *Z pekla ven: žena v domácím násilí*. Vyd. 1. Editor Lucie Vaníčková Horníková. Brno: Computer Press, 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.

CONWAY, Helen L., 2007. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 158 s. Albatros Plus. ISBN 978-800-0015-507.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, 2008. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí*. Vyd. 1. Praha: Grada, 150 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4722-078.

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA, 2009. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 218 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4727-813.

GAVORA, Peter, 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 207 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3179-6.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ, 2010. *Velký psychologický slovník*. Vyd. 4., V Portálu 1. Ilustrace Karel Nepraš. Praha: Portál, 797 s. ISBN 978-80-7367-686-5.

KELLER, Jan, 2012. *Úvod do sociologie*. 6. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 204 s. Studijní texty (Slon), 2. sv. ISBN 978-807-4191-022.

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, Eva ŽATECKÁ a Radovan DÁVID, 2011. *Právo proti domácímu násilí*. Vyd. 1. V Praze: C.H.Beck, xiii, 139 s. Beckova skripta. ISBN 978-807-4003-813.

MATOUŠEK, Oldřich, 2008. *Metody a řízení sociální práce / Oldřich Matoušek a kol.* 2. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-502-8.

STRÍLKOVÁ, Patricie a Marek FRYŠTÁK, 2009. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 91 s. Právo (Key Publishing). ISBN 978-807-4180-200.

ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ, 2011. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 186 s. ISBN 978-807-3676-902.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2008. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 4., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 870 s. ISBN 978-80-7367-414-4.

VITOUŠOVÁ, Petra, 2007. Domácí násilí. ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada, s. 108-115. ISBN 9788024720142.

VODÁČKOVÁ, Daniela, 2007. *Krizová intervence*. 2. vyd. Praha: Portál, 543 s. ISBN 978-80-7367-342-0.

Internetové zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Český statistický úřad* [online]. © 2013, 19. června 2013 [vid. 2013-06-18]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

DOMESTIC ABUSE INTERVENTION PROGRAMS. *The Duluth Model* [online]. Duluth (MN), ©2011 [vid. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.theduluthmodel.org/>

Metoda SARA DN. BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, o.s. *DONA Linka* [online]. © 2007 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z: www.donalinka.cz/nova-praxe/metoda-sara-dn/

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Policie ČR* [online]. © 2010 [vid. 2013-06-12]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/policie-cr.aspx>

Za rovnoprávné postavení mužů. MAC. *Rovnopravnost.cz* [online]. 24. září 2008 [cit. 2013-05-03]. Dostupné z: <http://www.rovnopravnost.cz/zpravy/sara-dn-1414/>

Legislativa:

Důvodová zpráva k zákonu č. 135/2006 Sb., zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In: *Sněmovní tisk*. [online] PSP

2004, číslo sněmovního tisku 828/0, [vid. 21. 5. 2013]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=13401>

Metodická příručka č. 1/2010, ředitele ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní. [online], 2010 [vid. 20. 5. 2013]. Dostupné z: www.policie.cz/soubor/mp-1-2010-docx.aspx

Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1257 – 1289. ISSN 1211-1244.

Zákon 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 111, s. 7662 – 7681. ISSN 1211-1244

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 46, s. 1628-1632. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s. 4086 – 4116. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354 – 461. ISSN 1211-1244.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1963, částka 56, s. 383 – 428.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009 Sb., o provádění vykázaní. In: *Sbírka interních aktů řízení Policejního prezidia České republiky*. 2009, částka 191. Dostupné z: www.policie.cz/soubor/zppp-o-vykazani-166-2009-rtf.aspx

sara dn
pomůcka pro policisty

OTAZKY ke zjištění rizika eskalace domácího násilí

DOMÁCÍ NÁSILÍ
Domácí násilí (dále jen dn) je především fyzické, psychické anebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky.

KLÍČOVÉ ZNAKY DN

- 1) OPAKOVÁNÍ A DLOUHODOBOST** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. *Ptejte se na minulé incidenty, na předešlé zákroky PCR, na úrazy apod.*
- 2) ESKALACE** – domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. *Ptejte se, jak často se incidenty opakují a zda roste intenzita útoků či výhrůžek.*
- 3) JASNÉ A NEZPOCHYBNITELNÉ ROZDĚLENÍ ROLÍ** na ohroženou osobu a násilnou osobu – domácí násilím nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu. *Ptejte se, kdo je ohrožen a kdo ubližuje.*
- 4) NEVEREJNOST** – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. *Ptejte se, kdy a kde k násilí dochází.*

sara dn

SOUBOR RIZIKOVÝCH FAKTORŮ KE ZJIŠTĚNÍ HROZBY BUDOUCÍHO DN

V případě, že na místě zákroku identifikujete situaci jako domácí násilí, doporučujeme vám položit následující katalog otázek. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziko současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou, která na otázky odpoví, může být ohrožená osoba, oznamovatel (např. sousedé), ale i násilná osoba.

Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předchozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku není nutné provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se pořídit záznam zvukový.

K vyhodnocení budoucího možného rizika dn použijte vlastní úvahu. Zvažte další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolte vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohrožené osoby.

Například:

- přivolejte další policisty
- zvažte opatření podle trestního řádu nebo zákona o PCR
- po 1. 1. 2007 zvažte „vykázání“ podle zákona č. 135/2006 Sb.
- doporučte azylové zařízení nebo jiné bezpečné místo
- poučte ohroženou osobu o bezpečnostním plánu
- informujte OSPOD o dětech v rodině
- předajte ohrožené osobě kontakt na DONA linku

Tento dokument vydává Bývalý kriminální policejní úřad, o.s. v rámci projektu „Regionální podpora informovanosti o násilí na ženách pomocí obětí domácího násilí“, projekt spolufinancovaný Evropskou unií a státní rozpočet České republiky.

(Rovnoprávnost.cz 2008)

sara dn

3x5 otázek
na rizikové faktory

ODDÍL 1

NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBE

- 1) Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?**
– např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní
- 2) Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?**
– např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby
- 3) Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslu ze strany násilné osoby?**
– např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů
- 4) Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?**
– např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.
- 5) Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?**
– např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá dn

ODDÍL 2

OBECNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ

- 1) Dopouští se obecně kriminality?**
– jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně
- 2) Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?**
– měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)
- 3) Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?**
– např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže
- 4) Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi?**
– např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráchskou závislostí např. na automatech
- 5) Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?**
– např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu

ODDÍL 3

ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY

- 1) Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě?**
– přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe
- 2) Má z násilné osoby extrémní strach?**
– tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranu chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání
- 3) Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?**
– riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou
- 4) Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?**
– tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychlé a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností
- 5) Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?**
– např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek

www.donalinka.cz – www.bkh.cz – www.domacinasili.cz
Copyright © 2005 P. R. Knapp, S. D. Hart & H. Beßraup – Copyright © 2006 Bývalý kriminální policejní úřad, o.s.
Kopírování, reprodukcce a opakování plněno jakýmkoli způsobem jsou zakázány mezinárodní právně.